

Mottaker
Offentlighet

Deres ref.:

Vår ref.: 2013/0031

Dato: 19.04.2013

Vedtak V2013-6 – NorgesGruppen ASA – ICA Norge AS – midlertidig pålegg om opphør etter konkurranseloven § 12 fjerde ledd jf. første ledd

- (1) Det vises til Konkurransetilsynets varsel om midlertidig vedtak av 26. februar 2013 (heretter "varselet"), ICA Norge AS' og NorgesGruppen ASAs kommentarer til varselet av 8. mars 2013 (heretter henholdsvis "Icas kommentarer til varselet" og "Norgesgruppens kommentarer til varselet"), samt øvrig kontakt i saken.
- (2) Konkurransetilsynet pålegger i medhold av konkurranseloven § 12 fjerde ledd, jf. § 12 første ledd, ICA Norge AS og NorgesGruppen ASA midlertidig å bringe implementeringen av samarbeidsavtalen datert 14. januar 2013 til opphør.
- (3) Pålegget gjelder til 30. september 2013.

1 Sakens bakgrunn

1.1 Kort om saksbehandlingen

- (4) Konkurransetilsynet ble informert om det planlagte samarbeidet mellom ICA Norge AS ("Ica") og NorgesGruppen ASA ("Norgesgruppen") i møte med Ica 4. januar 2013, og mottok samtidig utkast til Avtalen. Tilsynet mottok kopi av den endelige samarbeidsavtalen 14. januar 2013.
- (5) Det har videre blitt avholdt møter med Ica 15. februar 2013 og 5. mars 2013, samt videomøte 15. mars 2013.
- (6) Det ble også avholdt møte med Norgesgruppen 14. mars 2013.
- (7) Konkurransetilsynet har også gjennomført møter med andre aktører i markedet; Rema 1000 AS ("Rema") 24. januar 2013, I K Lykke AS (Bunnpris) 30. januar 2013, Dagligvareleverandørenes Forening ("DLF") 30. januar og DLF sammen med Oslo Economics 27. februar 2013, Hansa-Borg Bryggerier AS 12. februar 2013, Coop Norge SA ("Coop") 12. februar 2013, Kaffehuset Friele 13. februar 2013 og Orkla ASA 13. februar 2013.
- (8) Både DLF og Rema har anmodet Konkurransetilsynet om å pålegge midlertidig opphør av samarbeidsavtalen, henholdsvis i brev 6. februar 2013 og brev 18. februar 2013.
- (9) Konkurransetilsynets sendte varsel om midlertidig vedtak 26. februar 2013.
- (10) Tilsynet mottok kommentarer til varselet fra partene 8. mars 2013, og har i etterkant mottatt ytterligere skriftlig informasjon fra Ica og Norgesgruppen.

1.2 Kort om det norske dagligvaremarkedet

- (11) I dagligvaremarkedet i Norge er det i dag fire store kjeder med en integrert grossist- og detaljvirksomhet: Norgesgruppen, Ica, Coop og Rema. Disse omtales i det følgende som paraplykjeder.¹ På detaljleddet opererer også Bunnpris, som ikke har egen grossistvirksomhet.
- (12) Dagligvarekjedenes detaljvirksomhet omfatter salg av dagligvarer til forbrukere. I flere saker har det blitt lagt til grunn at dette er et eget produktmarked, atskilt fra salg av dagligvarer via andre salgskanaler som storhusholdning og servicehandel.² Det har også i tidligere saker blitt lagt til grunn at omsetning via de ulike butikksegmentene (lavprisbutikker, nærbutikker, supermarkeder og hypermarkeder) inngår i det samme markedet. Konkurransetilsynet har imidlertid ikke funnet det nødvendig å ta endelig stilling til markedsavgrensingen, da det uansett ikke vil ha betydning for tilsynets konklusjoner vedrørende midlertidig vedtak.
- (13) På detaljleddet er Norgesgruppen den største av kjedene. I 2012 hadde Norgesgruppen en nasjonal markedsandel ved salg av dagligvarer til forbrukere på 38,5 prosent, Coop 23,3 prosent, Rema 22,2 prosent, Ica 12,3 prosent og Bunnpris 3,7 prosent.³ Norgesgruppen og Rema har økt sin markedsandel de senere årene, mens Ica har tapt markedsandeler.
- (14) Konkurransen på detaljleddet har både en nasjonal og en lokal dimensjon. Det nasjonale aspektet skyldes at sentrale konkurranseparametere, f.eks. sortiment, markedsføringstiltak, nyetableringer, innkjøpsforhandlinger, utvikling av egne merkevarer og maksimalpriser, bestemmes helt eller delvis nasjonalt.
- (15) Konkurransen i dagligvaremarkedet har også en lokal dimensjon, fordi kundene etterspør dagligvarer lokalt. Konkurransetilsynet har i konkrete saker lagt til grunn en lokal avgrensing av dagligvaremarkedene.⁴ I mange lokale markeder er konsentrasjonen høyere enn de nasjonale markedsandelene gir uttrykk for. Det er kun i en fjerdedel av kommunene at alle paraplykjedene er representert ved én eller flere butikker. Norgesgruppen står i en særstilling, med butikker i ca. 90 prosent av kommunene.⁵ Det er store regionale forskjeller i kjedenes tilstedeværelse. Norgesgruppen og Ica har eksempelvis betydelig større markedsandeler i Østlandsområdet enn nasjonalt, mens Coop er relativt store i Midt-Norge og Nord-Norge.
- (16) Høy konsentrasjon i lokale markeder kan svekke konkurransen i disse markedene, og således ha innvirkning på de konkurranseparametere som fastsettes lokalt. Graden av lokal konkurranse har imidlertid også betydning for konkurranseparametere som er landsdekkende. Et eksempel kan være priser som fastsettes nasjonalt. Jo høyere andel av en kjedes butikker som møter begrenset eller ingen konkurranse lokalt, desto høyere nasjonale priser har kjeden insentiver til å sette.⁶ Norgesgruppen, Ica og Coop har flere ulike profilkjeder. Norgesgruppen og Ica har nasjonale kjeder innen segmentene lavpris, nærbutikker og supermarkeder, mens Coop har nasjonale kjeder innen lavpris og nærbutikker.⁷ Coop har i tillegg en supermarkedkjede med regional tilstedeværelse, samt et mindre antall hypermarkeder. Rema og Bunnpris er kun til stede i lavprissegmentet, med én nasjonal profilkjede hver.
- (17) På grossistleddet er konsentrasjonen høyere enn på detaljleddet. Dette skyldes at Bunnpris har inngått et grossistsamarbeid med Rema. En beregning av aktørenes markedsandeler som innkjøpere vil måtte foretas for hvert leverandørmarked.⁸ Markedsandelene vil kunne variere betydelig mellom ulike varegrupper, dels på grunn av forskjeller mellom de ulike kjedenes

¹ Denne terminologien er hentet fra Matkjedeutvalgets rapport. Se NOU 2011:4 s. 25-26 for nærmere oversikt over paraplykjeder og profilkjeder.

² V2008-10, Rema 1000 AS-Lidl Norge GmbH, V2004-21, Joh-System AS-Engrospartner AS m.fl.

³ Kilde: <http://www.norgesgruppen.no/Global/Nyhetsarkiv/Dagligvare rapporten%202013%20Pressemelding.pdf>

⁴ Se for eksempel Konkurransetilsynets vedtak V2008-10, Rema 1000 AS- Lidl Norge GmbH:

http://www.konkurransetilsynet.no/iknowbase/content/430137/v2008-10_rema_lidl.pdf#search=V2008-10

⁵ Vedlegg 13 i NOU 2011:4, s. 96-97.

⁶ Se drøfting av dette i Konkurransetilsynets høringssvar til Matkjedeutvalgets rapport (NOU 2011:4), s. 22-23.

⁷ Det benyttes her samme inndeling i segmenter og samme terminologi som i Matkjedeutvalgets rapport, se NOU 2011:4 s. 25.

⁸ Se Retningslinjer for anvendelse av artikkel 101 i traktaten om Den Europeiske Unions virkeområde på horisontale samarbeidsavtaler (2011/C 11/01) punkt 5.2.

fordeling av omsetning på ulike produktkategorier, dels fordi markedsandeler på grossistledet også kan påvirkes av innkjøp til servicehandel og storhusholdning. Både Norgesgruppen og Rema har grossistvirksomhet til servicehandel og/eller storhusholdning. Dette kan medføre at de innen flere leverandørmarkeder har sterkere posisjoner som innkjøpere enn markedsandelene i dagligvarehandelen tilsier.⁹ ASKO Norge AS ("Asko") er Norgesgruppens grossistvirksomhet, og leverer varer både til dagligvaresegmentet, storhusholdning og servicehandel. Rema leverer gjennom selskapet Engrospartner engrosvarer til servicehandelskjeder.

1.3 Om samarbeidsavtalen

1.3.1 Avtalen

- (18) Norgesgruppen og Ica inngikk 14. januar 2013 avtale om felles innkjøp og engrosleveranser i dagligvarebransjen ("Avtalen"). I Avtalen punkt 8.1 opplyses det at partene har som mål å starte samarbeidet 1. april 2013, og at Norgesgruppen vil forhandle med leverandørene forut for oppstart. Samarbeidet omfatter etter Avtalen punkt 2.1.1 innkjøp av alle varegrupper innenfor Norgesgruppens til enhver tid gjeldende sortiment, med mindre en konkret varegruppe er spesifikt unntatt i Avtalen.
- (19) Norgesgruppen skal i henhold til Avtalen forestå forhandlinger med leverandørene, utpeke hvilke leverandører som skal velges og beslutte sortimentet i de ulike kategoriene, jf. Avtalen punkt 2.1.1. Partene skal ha løpende dialog om sortiment, blant annet basert på Icas kategoristrategi, som Norgesgruppen legger til grunn i sine forhandlinger, jf. Avtalen punkt 2.1.1.
- (20) Det fremkommer av samme punkt at Avtalen ikke omfatter sortiment av "Særlige Varer", eller varer fra "Særlige Leverandører". "Særlige Varer" er definert som egne merkevarer (EMV) samt varer som er unike for Ica eller Norgesgruppen. "Særlige Leverandører" er definert som hel- eller deleide leverandører samt leverandører som eksklusivt leverer til en av partene.
- (21) For å oppnå tilsvarende vilkår som Norgesgruppens egne butikker kan andelen "Særlige Varer" i Icas sortiment [redacted] jf. Avtalen punkt 2.1.1. Partene skal ikke ha tilgang til hverandres "Særlige Varer" og heller ikke "Særlige Leverandører" med mindre annet er avtalt. Ica skal selv forestå forhandlinger med leverandørene for leveranser av Icas egne "Særlige Varer", jf. Avtalen punkt 2.1.2.
- (22) Per signeringsdato omfatter Avtalen ikke ferske brød og bakervarer, fersk fisk og sjømat, jf. Avtalen punkt 2.1.3. Avtalen omfatter frukt og grønt gjennom BAMA Gruppen AS og [redacted] gjennom [redacted]. Nærmere forhold knyttet til disse produktkategoriene er ikke spesifikt avklart per signeringsdato.
- (23) Av Avtalens punkt 2.2.1 fremkommer det at Ica skal få tilgang til Norgesgruppens varelinjerelaterte detaljstrabatter for alle varegrupper omfattet av samarbeidet på lik linje med Norgesgruppens dagligvarekjeder. Ica vil få betingelser i tråd med Norgesgruppens samarbeidsbonuser for alle varegrupper omfattet av samarbeidet, beregnet ut fra en ytelsesbasert modell, jf. Avtalen punkt 2.2.1. Ica skal med unntak av hva som er spesifisert i punkt 7.5 i Avtalen ikke få innsyn i samarbeidsbonuser fremforhandlet av Norgesgruppen, jf. Avtalen punkt 2.2.3.
- (24) Når det gjelder joint marketing og aktiviteter knyttet opp mot leverandørene, vil Ica på samme måte som Norgesgruppens profilkjeder selv ha ansvar for forhandlingene med de ulike leverandørene, jf. Avtalen punkt 2.2.4.
- (25) Videre får Asko gjennom Avtalen en [redacted] jf. Avtalen punkt 3.1 og 3.2.8. I henhold til Avtalens vedlegg 3.1 vil Ica selv

⁹ Norgesgruppen har grossistvirksomhet til både servicehandel og storhusholdning, mens Reitangruppen har grossistvirksomhet kun til servicehandel.

stå for grossistleveranser til egne butikker i et definert område på Østlandet. Det fremkommer videre av Avtalen punkt 3.2.5 [REDACTED]

[REDACTED] Ved ikrafttredelse av Avtalen skal Norgesgruppen distribuere omtrent [REDACTED] av Icas volum.¹⁰

- (26) For øvrig omfatter Avtalen samarbeid om IT, grunndata og ordresystem, jf. Avtalen punkt 4. I tillegg åpnes det for at samarbeidet kan videreutvikles og utvides til å omfatte andre relevante områder, jf. Avtalen punkt 5 og 6.
- (27) Avtalen er uoppsigelig i [REDACTED] Avtalen har en oppsigelsesfrist [REDACTED], slik at Avtalen tidligst løper [REDACTED] jf. Avtalen punkt 8.2.
- (28) Det fremgår av Avtalen punkt 7.4 at partene blant annet skal innstå for og er ansvarlige for at ikke-offentlig informasjon behandles fortrolig og gis tilfredsstillende beskyttelse mot bruk og eventuelt misbruk i andre sammenhenger. I Vedlegg 7.2 til Avtalen er partenes behandling av konfidensiell informasjon videre regulert. Her fremkommer det av punkt 2 at en part bare skal utlevere konkurransesensitiv informasjon til den andre part i den grad det er strengt nødvendig for å gjennomføre samarbeidet. Mottaker skal videre bare gjøre konkurransesensitiv informasjon tilgjengelig for sine ansatte som trenger informasjonen for å gjennomføre samarbeidet. Behovet for å få tilgang til konkurransesensitiv informasjon skal grunnlegges og informasjonen skal kun benyttes til det formålet som er grunnlagt.

1.3.2 Endringer i Avtalen etter signeringsdato

- (29) Etter signering av Avtalen har partene foretatt enkelte endringer i fremdriftsplanen. Tilsynet mottok 8. mars 2013 to addendumer til Avtalen. Det fremgår av Addendum I at overgangen til Askos grossistsystem fremskyndes for noen områder. Videre endres oppstartstidspunktet for innkjøps samarbeidet til 1. mai 2013, jf. Addendum II.

1.3.3 Tilleggsinformasjon

- (30) I etterkant av varselet har Ica gjennom møter og skriftlige tilbakemeldinger beskrevet forhold som er knyttet til Icas nåværende grossistsystem, samt det planlagte grossistsamarbeidet.

1.3.3.1 Innkjøps samarbeidet

- (31) Norgesgruppen og Ica har vist til at de ikke har lyktes i å inngå avtale med BAMA om frukt- og grøntleveranser til Ica, jf. Icas presentasjon 5. mars 2013. Partene har heller ikke inngått avtale med [REDACTED] om leveranser av [REDACTED] Disse varegruppene er per i dag dermed ikke med i grossistsamarbeidet. Dette viser at det er knyttet usikkerhet til omfanget av innkjøps samarbeidet i avtaleperioden. Ifølge Ica vil varer som omfattes av Avtalen ved oppstart utgjøre omtrent [REDACTED] prosent av Icas totale innkjøpsvolum, jf. Icas presentasjon 5. mars 2013.

1.3.3.2 Distribusjonssamarbeidet

- (32) I brev fra Ica 19. mars 2013 fremgår det at Ica skal beholde et lager i Oslo-området ("Østlandslageret") til å betjene sine butikker i et nærmere definert område på Østlandet. Askos regionallagre vil håndtere leveranser til Ica-butikker i de øvrige områdene.
- (33) Videre går det frem av Avtalen, Icas presentasjon 5. mars 2013 og brev fra Ica 19. mars 2013, at Ica vil beholde tre eller fire faste distribusjoner på Østlandet. Ica vil i utgangspunktet beholde [REDACTED] prosent av dagens totale grossistvolum i form av lagervirksomhet på Østlandet, jf. brev av 19. mars 2013 punkt 1. I samme brev punkt 2.2.1 fremgår det at Askos vil overta leveranser fra norske leverandører til regionallagre (inntransport) og fra regionallagre til butikk (uttransport). Dette gjelder med unntak av egne merkevarer og enkelte særskilte varer som Ica selv skal besørge.

¹⁰ Opplysningen om distribusjon er hentet fra Norgesgruppens pressemelding på deres hjemmeside: <http://www.norgesgruppen.no/presse/nyhetsarkiv/pressemeldinger/norgesgruppen-asa-og-ica-norge-as-inngar-samarbeid-om-innkjop-og-distribusjon/>

(34) For Østlandet har imidlertid Asko [REDACTED]

1.4 Partenes kommentarer til varselet

- (35) I det følgende gis en redegjørelse for Icas og Norgesgruppens anførsler til varselet. For øvrig behandles anførslene løpende i vedtaket.
- (36) Ica og Norgesgruppen bestrider at det er rimelig grunn til å anta at § 10 er overtrådt, og anfører at Konkurransetilsynets skadehypoteser er teoretiske og ikke samsvarer med Konkurransetilsynets tidligere vurderinger i dagligvaremarkedet.
- (37) Ica anfører at Konkurransetilsynets varsel bygger på et uriktig rettslig grunnlag ved at det ikke berører de konkurransemessige konsekvensene av at Ica må forlate det norske markedet eller nedskalere virksomheten betraktelig dersom selskapet ikke kan realisere de nødvendige kostnadsbesparende tiltak. En reduksjon fra fem til fire kjeder vil ha stor negativ betydning for konkurransen i dagligvaremarkedet. På mange mindre steder vil Icas uttreden medføre en monopolisering av det lokale markedet. Avtalen vil gi Ica bedre innkjøpsvilkår og bedre forutsetninger for å konkurrere hardere. Dette vil styrke konkurransen i markedet.
- (38) Videre anfører Ica at Konkurransetilsynet oppstiller et for lavt krav til bevis for at loven er overtrådt, ved at det må fremstå som klart sannsynlig etter en første bedømmelse at et av forbudene er overtrådt, noe som ikke er tilfelle i denne saken.
- (39) Ica og Norgesgruppen hevder Avtalen ikke legger til rette for koordinering eller redusert konkurranse nedstrøms, men heller sikrer effektiv konkurranse mellom Norgesgruppen og Ica på detaljistleddet. Videre vil forbedret konkurranseevne for begge parter styrke konkurransen i dagligvaremarkedet.
- (40) Ica anfører at Avtalen ikke leder til risiko for koordinert atferd mellom Norgesgruppen og Ica. Konkurranseskadelig informasjonsutveksling vil ikke skje da partene som en del av avtaleverket har inngått en avtale om behandling av konfidensiell informasjon, jf. vedlegg 7.2 til Avtalen. Norgesgruppen angir videre at informasjonen som vil utveksles i liten grad er egnet til å koordinere markedsatferden på detaljistleddet. Dertil kommer at detaljhandel med dagligvarer er en så gjennomsliktig bransje at informasjonen som utveksles ikke vil medføre økt fare for koordinering mellom partene.
- (41) Ica og Norgesgruppen anfører at samarbeidet ikke vil føre til fare for koordinert atferd på grunn av like innkjøps- og distribusjonskostnader. For å underbygge dette viser de blant annet til at partene hver for seg skal forhandle med leverandørene om betydelige felles markedsføringsmidler (JM), at [REDACTED] prosent av vareomsetningen til Ica ikke er omfattet av Avtalen og at Ica selv skal forestå distribusjonen på Østlandet.
- (42) Videre anfører Ica og Norgesgruppen at Avtalen ikke gir muligheter for utøvelse av ensidig markedsrett. Ica poengterer at utsagnet om ensidig markedsrett i varselet ikke er nærmere underbygget, og at det er høyst uklart for Ica hva Konkurransetilsynet sikter til. Norgesgruppen anfører at selskapet møter betydelig konkurranse fra de andre store dagligvarekjedene, noe som er uforenlig med ensidig utnyttelse av markedsrett.
- (43) Norgesgruppen og Ica anfører at en eventuell styrking av Norgesgruppens kjøpermakt ikke vil ha negative konsekvenser for konkurransen mellom kjedene. Norgesgruppen og Ica mener at en vannsengeffekt i det norske dagligvaremarkedet er i strid med Konkurransetilsynets analyser i forbindelse med høringssvar til Matkjedeutvalget i 2011. Videre at en slik effekt er vanskelig å forene med økonomisk teori, og at Ica og Norgesgruppen bare vil ha en beskjeden større andel av innkjøpsvolumene enn Norgesgruppen og Bunnpris hadde i 2011. Det anføres også at vareutvalg og innovasjon ikke vil bli negativt påvirket av Avtalen. Tvert imot anføres det at samarbeidet gir Ica og Norgesgruppen muligheter til å føre et bredere produktutvalg, særlig i supermarkedssegmentet.

- (44) Norgesgruppen og Ica anfører at vilkårene for unntak etter konkurranseloven § 10 tredje ledd er oppfylt. Det vises til at Avtalen sikrer effektivisering på grossistleddet gjennom økte volumer og lavere kostnader per transportert vare, at Ica kan opprettholde supermarkeder og nærbutikker som gir bredere utvalg, at Avtalen gir effektivitetsgevinster i Askos grossistsystem og at Ica vil oppnå bedre innkjøpsbetingelser.
- (45) Ica anfører at det må gjelde et krav om sannsynlighetsovervekt for å kunne fastslå at det vil kunne oppstå varig og uopprettelig skade på konkurransen etter konkurranseloven § 12 fjerde ledd bokstav b). Til støtte for dette vises det til Førsteinstansrettens dom i LA Cinq, samt beviskravet etter tvisteloven for midlertidig forføyning, jf. tvisteloven § 34-2(1). Norgesgruppen anfører at kriteriet "fare for" i § 12 fjerde ledd må likestilles med kriteriet i tvisteloven § 33-2 første ledd. Norgesgruppen og Ica bestrider videre at det foreligger fare for at konkurransen utsettes for varig og uopprettelig skade dersom Avtalen ikke godkjennes og samarbeidet på et senere tidspunkt må opphøre.
- (46) I det følgende behandles Icas anførsler om Konkurransetilsynets skadehypoteser vedrørende distribusjon. Norgesgruppen har i all hovedsak vist til Icas anførsler på dette punktet.
- (47) Ica er i sine kommentarer til varselet grunnleggende uenig i problematikken rundt nedleggelsen av deler av dagens grossistvirksomhet, da de mener egen grossistvirksomhet ikke er nødvendig for å drive dagligvarekjede i Norge, under henvisning til egne og andre dagligvarekjeders erfaringer.
- (48) Videre hevder Ica at deres gjenværende grossistvirksomhet på Østlandet enkelt kan bygges ut til å bli landsdekkende.
- (49) Det anføres videre at Ica uansett vil rasjonalisere sin grossistvirksomhet og at denne allerede var under ombygging før inngåelsen av Avtalen. Ica viser videre til at nedleggingen av grossistvirksomheten allerede er iverksatt uavhengig av Avtalen.
- (50) Ica mener insentiver for salg av Ica ikke er relevant så lenge Konkurransetilsynet ikke kan peke på at det finnes potensielle kjøpere.
- (51) For det tilfellet at Ica etter et påbud om opphør ønsker å knytte seg til en annen grossist viser Ica til at Reitan-gruppen har uttalt til media at de raskt kan ta over Icas grossistvirksomhet, noe som indikerer at det på kort tid vil være mulig å få på plass en samarbeidsavtale med dem. Videre hevder de at dersom Avtalen må opphøre og Ica står uten leveranser frem til en annen avtale er inngått, er det Konkurransetilsynets vedtak som medfører at konkurransen svekkes, ikke aktørene. Dersom tilsynet gir Ica tid vil ikke dette problemet oppstå.
- (52) Ica hevder at det ikke finnes potensielle konkurrenter som vil benytte Icas uttreden til å etablere seg som en fullintegrert kjede.
- (53) Ica har i vedlegg til sine kommentarer foreslått en rekke tiltak som kan imøtekomme tilsynets bekymringer rundt nedlegging av Icas grossistvirksomhet.
- (54) Ica kan blant annet beholde rettslig råderett over terminalene utenfor Østlandet til Konkurransetilsynet har ferdigbehandlet saken.
- (55) Ica er også villig til å beholde IT-systemer og andre nødvendige aktiva, slik at terminalene raskt kan settes i drift igjen. Ica vil imidlertid leie ut aktiva de mener ikke er relevante for en fremtidig drift av grossistvirksomhet.
- (56) Ica har også blant annet hentet inn tilbud fra Schenker angående transport. Schenker anslår at det vil ta [redacted] før de vil kunne stille med nok kapasitet til å overta transporten fra Norgesgruppen.
- (57) Ica estimerer at deres samlede kostnader knyttet til å gjenoppta egen lagervirksomhet vil utgjøre rundt [redacted] kroner, jf. vedlegg 7 til Icas kommentarer til varselet. Nedleggelsen av Icas grossistvirksomhet er estimert til å koste [redacted] kroner¹¹.

¹¹ Icas pressemelding 14. januar 2013:

<http://ica.no/5/Om-ICA/14/Pressemeldinger?year=2013&listModule=27364>

- (58) Norgesgruppen og Ica anfører at Icas grossistsystem uansett ikke vil videreføres i sin nåværende form, da Ica må finne andre løsninger enn dagens utenfor det sentrale Østlandet. De hevder at det således ikke er årsakssammenheng mellom Avtalen og avviklingen av deler av Icas grossistvirksomhet.
- (59) Norgesgruppen viser til at konkurransesensitiv informasjon kun utleveres i den grad det er strengt nødvendig for å gjennomføre samarbeidet. Konfidensiell informasjon oppbevares fysisk atskilt på beskyttet elektronisk område. Representanter som håndterer slik informasjon forplikter seg til å behandle informasjonen strengt konfidensielt og ikke benytte informasjonen til andre formål enn implementering av Avtalen. Tilsvarende gjelder for ansatte som håndterer leverandør- og kategoriinformasjon. Det vil også opprettes vanntette skott internt i Norgesgruppen slik at konkurransesensitiv informasjon ikke spres mellom innkjøpsavdelingen, profilhusene og Asko. Konfidensialitetsforpliktelsene fortsetter ved opphør av samarbeidet.
- (60) Ica viser videre til at informasjonen som er utvekslet er lite sensitiv, og at informasjonen uansett allerede er utvekslet.
- (61) Norgesgruppen og Ica anfører at det er helt usannsynlig at noen av leverandørene skal måtte legge ned sin virksomhet innen 30. september 2013 som følge av Avtalen, da begge parter allerede har inngått sine leverandøravtaler for 2013. Norgesgruppen og Ica hevder også at dersom noen leverandører skulle måtte nedskalere som følge av gjennomføringen, er det vanskelig å se at dette skal være irreversibelt per 30. september 2013. De hevder videre at de ikke skulle ha noen interesse av å øke konsentrasjonen i leverandørmarkedene ytterligere.
- (62) Norgesgruppen og Ica mener at et midlertidig vedtak vil være et uforholdsmessig inngrep. Ica anfører at skadevirkningene av et slikt vedtak vil være dramatiske for konsernet, og uansett ikke står i forhold til eventuelle konkurransevirkninger. Under enhver omstendighet anfører Ica at de "avhjelpende tiltak" som foreslås vil eliminere eventuelle konkurransebekymringer i saksbehandlingsperioden.
- (63) Norgesgruppen har merknader til Konkurransetilsynets saksbehandling. Det anføres spesielt at tilsynet ikke har oppfylt sin utredningsplikt, at uttalelser i media bærer preg av forutinntatthet og at tilsynet har vært tilbakeholdent med å gi innsyn i sakens dokumenter.

2 Midlertidig pålegg etter konkurranseloven § 12 fjerde ledd

2.1 Nærmere om det rettslige utgangspunktet

- (64) Konkurranseloven § 12 fjerde ledd gir Konkurransetilsynet myndighet til å treffe midlertidig vedtak om pålegg etter § 12 første ledd, dersom det er
- "a) rimelig grunn til å anta at § 10 eller § 11 er overtrådt og*
- b) fare for at konkurransen utsettes for varig og uopprettelig skade"*
- "Dette gjelder likevel ikke dersom den vedtaket retter seg mot påføres skade eller ulempe som står i åpenbart misforhold til de hensyn vedtaket skal ivareta. Midlertidig vedtak skal treffes for et begrenset tidsrom, men kan forlenges dersom fare for konkurransen består"*
- (65) Vilkårene i konkurranseloven § 12 fjerde ledd er kumulative, det vil si at samtlige vilkår må være oppfylt for at midlertidig vedtak kan være aktuelt.
- (66) Pålegget kan omfatte ethvert tiltak som er "nødvendig" for å bringe overtredelsen til opphør, jf. konkurranseloven § 12 første ledd annet punktum. Overtredelse av et påbud om opphør kan medføre overtredelsesgebyr eller straff, jf. konkurranseloven § 29 første ledd b).
- (67) Paragraf 12 fjerde ledd tilsvarer Kommisjonens og EFTAs overvåkningsorgans kompetanse til å treffe midlertidige vedtak etter artikkel 8 i rådsforordning 1/2003, og det fremgår av

forarbeidene at meningen har vært å gi Konkurransetilsynet en tilsvarende adgang.¹² Praksis etter bestemmelsene i EU/EØS vil etter dette være relevant for tolkningen av bestemmelsen.

2.2 Rimelig grunn til å anta at § 10 er overtrådt

2.2.1 Rettslig utgangspunkt

- (68) Vilkåret i litra a) innebærer at det skal foreligge "*rimelig grunn til å anta at § 10 eller § 11 er overtrådt*". Forarbeidene slår fast at vilkåret ikke innebærer et krav om sannsynlighetsovervekt, og at vurderingen må tas på bakgrunn av de opplysningene som foreligger for Konkurransetilsynet på tidspunktet for det midlertidige vedtaket.¹³ EF-domstolen har presisert at det ikke stilles de samme beviskrav som ved en endelig beslutning.¹⁴ Midlertidig vedtak kan være aktuelt både der det er tvil knyttet til faktum, og der det er tvil knyttet til den konkurranserettslige vurderingen/analysen av Avtalen.¹⁵ I foreliggende varsel vil det kun være § 10 som er aktuell for tilsynet å vurdere.
- (69) Partene hevder i sine kommentarer til varselet at de store konsekvensene for partene og hvor inngripende vedtaket er, skjerper kravene til "*rimelig grunn*".¹⁶ Konkurransetilsynet vil til dette bemerke at utgangspunktet fortsatt vil være forarbeidenes uttalelse om at beviskravet ikke innebærer krav om sannsynlighetsovervekt. Tilsynet har i forholdsmessighetsvurderingen tatt høyde for hvilken betydning det midlertidige pålegget om opphør har for partene, og kan således ikke se at partenes anførsler endrer konklusjonen på dette punktet.

2.2.2 Nærmere om konkurranseloven § 10

- (70) Konkurranseloven oppstiller nærmere vilkår som må være oppfylt for at forbudet i konkurranseloven § 10 første ledd skal være overtrådt. For det første må samarbeidet skje mellom uavhengige foretak (*foretakskriteriet*). For det andre må det foreligge en "*avtale*", "*samordnet opptreden*" eller "*beslutning truffet av sammenslutninger av foretak*" (*samarbeidskriteriet*). For det tredje må samarbeidet ha "*til formål eller virkning å hindre, innskrenke eller vri konkurransen*" (*konkurransbegrensingskriteriet*). For det fjerde må konkurransen begrenses merkbart (*merkbarhetskriteriet*).
- (71) Merkbarhetskriteriet fremkommer ikke direkte av ordlyden i § 10, men det fremgår av konkurranselovens forarbeider at det må oppstilles et merkbarhetskrav tilsvarende det som følger av EU/EØS-retten, jf. Ot.prp. nr. 6 (2003-2004) side 225.
- (72) Forbudet i konkurranseloven § 10 første ledd gjelder både konkurransebegrensninger mellom foretak på samme omsetningstrinn (horisontalt samarbeid) og konkurransebegrensninger mellom foretak på forskjellige omsetningstrinn (vertikalt samarbeid).
- (73) Etter konkurranseloven § 10 tredje ledd kan et konkurransebegrensende samarbeid som rammes av forbudet i første ledd, likevel anses som lovlig dersom fire kumulative vilkår er oppfylt.
- (74) Det er et vilkår at den aktuelle beslutningen må bidra til å "*bedre produksjonen eller fordelingen av varene eller til å fremme den tekniske eller økonomiske utvikling*" samtidig som forbrukerne sikres "*en rimelig andel*" av de fordelene som oppnås. Fordeler som kun kommer samarbeidspartene til gode, regnes ikke som økonomiske fordeler. For at unntaket i § 10 tredje ledd skal komme til anvendelse, kreves det videre at foretakene ikke får mulighet til å utelukke konkurranse for en "*vesentlig del*" av de produkter det gjelder, jf. bestemmelsens bokstav b. I tillegg må konkurransebegrensningen være "*absolutt nødvendig*", jf. bokstav a.

¹² Ot.prp. nr. 6 (2003-2004) side 72.

¹³ Ot.prp.nr 6 (2003-2004) side 72, samt side 227.

¹⁴ Sak T-44/90, La Cinq SA, avsnitt 61.

¹⁵ Graver/Hjelmeng: Norsk konkurranserett bind II, side 43.

¹⁶ Norgesgruppens kommentarer til varselet punkt 4.2.1 og Icas kommentarer til varselet punkt 4.1.3.

- (75) Ved vurderingen av innholdet i konkurranseloven § 10 tredje ledd henter Konkurransetilsynet veiledning fra EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for anvendelse av EØS-avtalen artikkel 53 (3).¹⁷

2.2.3 Konkurransetilsynets vurdering

2.2.3.1 Nærmere om konkurransebegrensningskriteriet

- (76) Konkurranseloven § 10 første ledd omfatter samarbeid med konkurransebegrensende "*formål eller virkning*". Vilkårene er alternative. Samarbeid som har til *formål* å begrense konkurransen er forbudt i seg selv, og det er ikke nødvendig å påvise virkning i det relevante markedet.¹⁸ Samarbeid som ikke har et konkurransebegrensende formål må vurderes konkret med hensyn til faktiske og sannsynlige virkninger for konkurransen.¹⁹
- (77) I vurderingen av konkurransevirkingen er sammenlikningsgrunnlaget hvordan konkurransen ville være i en tilsvarende situasjon, men uten Avtalen. Man må ta utgangspunkt i hvordan konkurransen fungerer i den aktuelle situasjonen, og sammenlikne dette med en realistisk hypotese for hvordan konkurransen ville ha utviklet seg uten Avtalen.²⁰
- (78) Konkurransetilsynet har ikke tatt endelig stilling til hvorvidt samarbeidet mellom Ica og Norgesgruppen vil ha konkurransebegrensende formål eller virkning, da det ikke har avgjørende betydning for vurderingen etter § 12 fjerde ledd. Konkurransetilsynet vil derfor i det følgende vurdere om det er rimelig grunn til å anta at Avtalen har konkurransebegrensende virkninger i dagligvaremarkedet eller andre berørte markeder.

2.2.3.2 Partenes anførsler

- (79) Norgesgruppen og Ica har anført at Avtalen ikke vil medføre økt risiko for koordinering av markedsatferd siden de to selskapene ikke vil få en ensartet kostnadsstruktur, informasjonsutvekslingen som følger av Avtalen ikke vil legge til rette for koordinering, og fordi sterk konkurranse i dagligvarehandelen er til hinder for koordinering mellom partene. Norgesgruppen og Ica avviser også at Avtalen gir mulighet for ensidig utnyttelse av markedsrett. De anfører videre at forholdene ikke ligger til rette for negative effekter av kjøperrett i dagligvaremarkedet gjennom en vannsengeffekt, at kjøperrett ikke vil påvirke produktvalg eller innovasjon negativt, og de avviser at økt kjøperrett har konkurransebegrensende virkninger i andre markeder. Bl.a. på denne bakgrunn avviser partene at Avtalen vil ha konkurransebegrensende virkninger.

2.2.3.3 Konkret vurdering

- (80) På bakgrunn av de opplysninger som foreligger har Konkurransetilsynet foretatt en vurdering av hvilken konkurransesituasjon som fremstår som mest sannsynlig uten Avtalen.
- (81) Ica har anført at alternativet til en avtale er at Ica forlater det norske markedet eller nedskalere sin virksomhet betraktelig. Ica har imidlertid ikke lagt frem planer eller vedtak som indikerer at en nedleggelse av Ica vurderes som et aktuelt alternativ.
- (82) Ica valgte etter en helhetsvurdering å inngå et grossistsamarbeid med Norgesgruppen. Dette er etter Konkurransetilsynets oppfatning en indikasjon på at et nærliggende alternativ er en samarbeidsavtale med en annen aktør, der Ica helt eller delvis legger ned grossistvirksomheten, men forblir en større markedsaktør på detaljleddet. Ica har i 2012 vurdert både Coop og Rema som mulige samarbeidspartnere.²¹ En alternativ samarbeidsavtale vil måtte utformes slik at den ikke er i strid med konkurranseloven § 10.

¹⁷ EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for anvendelse av EØS-avtalen artikkel 53 (3) (2002/C 266/01).

¹⁸ Jf. bl.a. sak T-62/98, Volkswagen AG mot Kommisjonen [2000] ECR II2707, premiss 178.

¹⁹ Kommisjonens Retningslinjer for anvendelsen af artikkel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåte på horisontale samarbeidsaftaler, avsnitt 207.

²⁰ Evensen, Konkurranseloven med kommentarer, side 142.

²¹ Presentasjon holdt av Ica i møte med Konkurransetilsynet 4. januar 2013.

- (83) Videre har Ica gjennomført en restrukturering av Icas detaljvirksomhet, der Ica har solgt ut profilkjeden Ica Maxi, investert betydelige beløp i en totalrenovering og modernisering av Rimi og påbegynt en lignende prosess for Ica Supermarked og Matkroken.²² Før inngåelsen av Avtalen ble det også vedtatt planer for en effektivisering av grossistvirksomheten. Disse planene har delvis blitt gjennomført. Etter Konkurransetilsynets vurdering er også dette en indikasjon på at Ica uavhengig av Avtalen vil videreføre virksomheten som en større aktør på detaljleddet.
- (84) På grunnlag av ovennevnte finner Konkurransetilsynet det mest sannsynlig at Ica uten Avtalen vil fortsette som en selvstendig aktør på detaljleddet.
- (85) På kort sikt er det mest sannsynlig at Ica uten Avtalen vil benytte sin eksisterende grossistvirksomhet, og videreføre sine leverandøravtaler. Over tid kan imidlertid dette endre seg. Det fremstår som sannsynlig at Ica vil vurdere andre samarbeidsløsninger på grossistleddet. Det er imidlertid usikkert hvorvidt en ny avtale faktisk vil bli inngått, og i så fall når og med hvilket omfang. Konkurransetilsynet finner det naturlig å legge til grunn den eksisterende konkurransesituasjonen dersom ikke en annen utvikling fremstår som mer sannsynlig. Det er tilsynets vurdering at alternativene fremstår som så usikre at dette ikke er tilfelle. Det legges derfor til grunn at Ica viderefører sin egen grossistvirksomhet også på noe lengre sikt.
- (86) På denne bakgrunn vil Konkurransetilsynet i den videre analysen legge til grunn at Ica uten Avtalen vil videreføre sin virksomhet i det norske markedet både på detalj- og grossistleddet.
- (87) Konkurransetilsynet har vurdert om Avtalen kan ha konkurransebegrensende virkninger som følge av koordinering mellom Ica og Norgesgruppen.
- (88) Avtalen forutsetter betydelig grad av informasjonsutveksling mellom partene. Det er sannsynlig at partene vil utveksle konkurransesensitiv informasjon som ikke er kjent i markedet. Konkurransetilsynet vil særlig peke på at begge partene vil få omfattende kjennskap til den annen parts innkjøpsvilkår og grossistbetingelser. Innkjøps- og grossistkostnader utgjør hoveddelen av kostnadene i dagligvarehandelen. Avtalen innebærer at Ica og Norgesgruppen skal ha de samme varelinjerelaterte detaljstrabatter for de varegruppene som omfattes av grossistsamarbeidet. Ica skal også gis de samme samarbeidsbonuser som Norgesgruppen for disse varegruppene. På oppstartstidpunktet utgjør omsetningen av disse varegruppene ■■■ prosent av Icas omsetning,²³ men Avtalen åpner for at dette kan endres.
- (89) Videre skal Ica gis tilsvarende grossistbetingelser som Norgesgruppen for de varegruppene som omfattes av grossistsamarbeidet. Avtalen vil følgelig føre til at Norgesgruppen og Ica får tilnærmet like innkjøpspriser og grossistkostnader per enhet for en betydelig del av omsetningen. Det er tilsynets vurdering at dette vil bidra til en mer ensartet kostnadsstruktur for Norgesgruppen og Ica.
- (90) Ensartet kostnadsstruktur og utveksling av konkurransesensitiv informasjon kan gjøre koordinering lettere. En koordinering vil kunne foregå på lokalt/regionalt eller på nasjonalt nivå. Tilsynet har i denne sammenheng også sett hen til om det er sannsynlig at de øvrige vilkår for koordinering er oppfylt, herunder gjennomsiktigheten i markedet for øvrig og om aktørene er symmetriske. På bakgrunn av de opplysninger som foreligger har Konkurransetilsynet kommet til at det er rimelig grunn til å anta at Avtalen vil legge til rette for en koordinering av Norgesgruppens og Icas atferd i markedet for omsetning av dagligvarer til forbrukerne.
- (91) Konkurransetilsynet har også vurdert om Avtalen kan ha konkurransebegrensende virkninger som ikke skyldes koordinering.
- (92) Avtalen innebærer at Norgesgruppen får en positiv margin på den delen av Icas omsetning som grossistdistribueres gjennom Norgesgruppen. Fortjenesten Norgesgruppen henter fra Icas omsetning vil gi Norgesgruppen insentiver til å sette en høyere pris ved salg til forbruker enn

²² Presentasjon holdt av Ica i møte med Konkurransetilsynet 5. mars 2013.

²³ Presentasjon holdt av Ica i møte med Konkurransetilsynet 5. mars 2013.

tidligere. Disse insentivene vil være sterkere jo større del av Icas omsetning som går via Norgesgruppen, jo større profittmargin Norgesgruppen tar ut på grossistnivå sammenlignet med detaljistnivå, og jo nærmere konkurrenter Norgesgruppen og Ica er. Avtalen innebærer at en betydelig del av Icas omsetning vil bli grossistdistribuert av Norgesgruppen. Norgesgruppen tar ut en betydelig del av sin fortjenestemargin på grossistleddet,²⁴ og Norgesgruppen og Ica er nære konkurrenter. Det er derfor Konkurransetilsynets vurdering at denne insentivvirkningen kan være vesentlig. Avtalen kan også gi Norgesgruppen insentiver til å heve grossistprisene, hvilket også kan gi insentiver til å heve pris til forbruker.

- (93) Avtalen forutsetter videre at Norgesgruppen får tilgang til detaljert informasjon om Icas virksomhet. Informasjonen omfatter bl.a. netto innkjøpspriser på varelinjenivå, omsetning per varelinje på butikknivå, tidspunkt for og omfang av fremtidige markedsføringskampanjer, samt effekt av kampanjer. Denne svært konkurransesensitive informasjonen om virksomheten til en konkurrent har Norgesgruppen ikke i dag, og dette er strategisk informasjon som dagligvarekjedene i alle andre sammenhenger legger stor vekt på å skjeme for sine konkurrenter. Det er etter Konkurransetilsynets vurdering nærliggende at denne informasjonen kan utnyttes strategisk av Norgesgruppen, til tross for de tiltak som er gjennomført for å begrense spredningen av informasjon mellom partene og internt i Norgesgruppen.
- (94) Avtalen gir også Norgesgruppen mulighet til å påvirke Icas innkjøpsbetingelser og sortiment for en betydelig del av Icas omsetning, ved at Norgesgruppen både fremforhandler enhetspriser for Ica ved innkjøp, og fastsetter grossistbetingelser for Ica. Norgesgruppen er også gitt muligheter til å sette skranker for Icas sortiment. Som følge av Avtalen vil Ica også komme i et avhengighetsforhold til Norgesgruppen med hensyn til forhold som leveringsgrad og leveringstid.
- (95) Etter Konkurransetilsynets vurdering innebærer de ovennevnte forholdene at Avtalen gir Norgesgruppen insentiver til å konkurrere mindre hardt mot Ica. Videre kan Avtalen sette Norgesgruppen bedre i stand til å respondere raskt og treffsikkert dersom Ica skulle bli en mer aggressiv konkurrent, ved at Norgesgruppen får detaljert og fersk informasjon om Ica, og får muligheter for å påvirke Icas betingelser. Det er tilsynets vurdering at dette kan svekke Icas insentiver til å konkurrere hardt.
- (96) Konkurransetilsynet finner det derfor nærliggende at Avtalen gjennom ikke-koordinert atferd kan føre til dempet konkurranse mellom Norgesgruppen og Ica i markedet for omsetning av dagligvarer til forbrukerne.
- (97) Konkurransetilsynet har også vurdert om Avtalen kan ha konkurransebegrensende virkninger som følge av kjøpermakt.
- (98) Norgesgruppen har allerede en sterk forhandlingsposisjon i flere leverandørmarkeder, med utgangspunkt i foretakets sterke posisjon i dagligvaremarkedet og på grossistleddet for leveranser til servicehandelen og storhusholdningsmarkedet. I leverandørmarkeder med betydelig grossistomsetning til storhusholdning eller servicehandel vil Norgesgruppens markedsandel som innkjøper normalt være høyere enn markedsandelen på 38,5 prosent i dagligvaremarkedet. Gjennom Avtalen gis Norgesgruppen rett til å foreta innkjøp for Ica, som har en markedsandel i dagligvaremarkedet på 12,3 prosent. Innkjøpssamarbeidet omfatter i utgangspunktet [redacted] prosent av Icas omsetning, men Avtalen åpner som nevnt for at dette kan endres.
- (99) På bakgrunn av de opplysninger som foreligger finner Konkurransetilsynet det nærliggende at Avtalen vil styrke Norgesgruppen kjøpermakt, og at Avtalen vil føre til at Ica og Norgesgruppen samler sine innkjøp hos færre leverandører. I konsentrerte leverandørmarkeder der Ica er avtaker av en vesentlig del av produksjonen til en leverandør kan en konsentrasjon av innkjøpene føre til økt markedskonsentrasjon og svekket konkurranse. Tilsynet vil undersøke situasjonen i aktuelle leverandørmarkeder nærmere, og vurdere om det er nærliggende at Avtalen vil føre til konkurransebegrensende virkninger i ett eller flere av disse.

²⁴ I forbindelse med utarbeidelse av høringssvar til Matkjedeutvalgets NOU foretok tilsynet beregninger av dagligvaregrupperingenes driftsmarginer på både grossist- og detaljistleddet.

- (100) På bakgrunn av de opplysninger som foreligger finner Konkurransetilsynet det videre nærliggende at Avtalen bidrar til at Norgesgruppens innkjøpsbetingelser styrkes relativt til de øvrige kjedene. Økt kjøpermakt kan også legge grunnlaget for strategier som hever konkurrentenes kostnader. I et allerede konsentrert detaljmarked, der Norgesgruppen er den største aktøren, kan dette svekke konkurransen mellom kjedene.
- (101) Konkurranseskadelig virkning på detaljleddet, gjennom én eller flere av de mekanismene det er gjort rede for, er bare sannsynlig dersom partene har markedsrett. Norgesgruppen har en markedsandel på 38,5 prosent, mens Ica har en markedsandel på 12,3 prosent. I en del lokale markeder og i enkelte regioner er markedsandelene høyere. Etableringsbarrierene i markedet er høye, og vanskelig tilgang på velegnede eiendommer setter skranker for konkurrentenes ekspansjonsmuligheter. De markedsstrukturelle forholdene tilsier derfor at partene kan ha markedsrett som gjør at det kan oppstå konkurranseskade på detaljleddet.
- (102) Partene har anført at et siktemål med Avtalen er å sikre Ica de samme innkjøpsvilkår som Norgesgruppen, og at dette vil styrke Icas konkurransevne og derigjennom skjerpe konkurransen mellom kjedene. På bakgrunn av foreliggende informasjon finner Konkurransetilsynet det nærliggende at Ica på kort sikt vil få bedre innkjøpsbetingelser enn i dag. Det er imidlertid usikkert hvor mye bedre betingelsene vil bli. På bakgrunn av de foreliggende opplysningene finner tilsynet at de konkurransedependente effektene av Avtalen trolig vil være sterkere enn den anførte konkurransefremmende priseffekten.

2.2.3.4 Nærmere om merkbarhetskriteriet

- (103) Det fremgår ovenfor at Konkurransetilsynets vurdering er at det er nærliggende å anta at Avtalen vil øke konsentrasjonen på grossistleddet.
- (104) Det er videre Konkurransetilsynets foreløpige vurdering at Avtalen vil ha konkurransebegrensende virkninger på detaljleddet. Det er nærliggende å anta at Norgesgruppen og Ica, som har en samlet markedsandel på mer enn 50 prosent, som følge av Avtalen vil konkurrere mindre hardt.

2.2.3.5 Unntaksbestemmelsen i konkurranseloven § 10 tredje ledd

- (105) Ica anfører at Avtalen sikrer effektivitetsgevinster i Askos grossistsystem, at Ica kan opprettholde supermarkeder og nærbutikker og at Ica vil oppnå bedre innkjøpsbetingelser. Videre hevdes det at en rimelig andel av gevinsten ved bedre innkjøpsbetingelser vil bli videreført til sluttkundene, at Avtalen ikke pålegger partene restriksjoner som ikke er absolutt nødvendige for å oppnå effektivitetsgevinstene og at konkurransen ikke utelukkes for en vesentlig del av de produkter det gjelder.²⁵
- (106) Norgesgruppen anfører at Avtalen medfører [REDACTED] synergier på grossistleddet og at effektivitetsgevinstene vil komme forbrukerne til gode ved at Ica vil ha mulighet til å opprettholde supermarkeder og nærbutikker. Videre anføres det at viktige varegrupper som sikrer differensiering på butikknivå er holdt utenfor Avtalen og at Avtalen derfor ikke går lenger enn det som er absolutt nødvendig. Det anføres også at Avtalen ikke utelukker konkurransen for en vesentlig del av de produkter det gjelder som følge av at de andre grossistene er store og har konkurrerende grossistvirksomhet, samt at det er tilstrekkelig konkurranse i dagligvaremarkedet.²⁶
- (107) Konkurransetilsynets vurdering er at noen av de anførte effektivitetsgevinstene kan realiseres og at disse i så fall kan gi lavere variable innkjøpskostnader enn i en situasjon uten Avtalen. Tilsynet er imidlertid av den oppfatning at eventuelle priseffekter som følge av lavere variable kostnader ikke vil oppveie Avtalens konkurransebegrensende virkninger. Forbrukerne vil derfor ikke stå overfor lavere priser, slik at kravet om at en rimelig del av gevinsten må bli videreført til sluttkundene ikke er oppfylt.

²⁵ Icas kommentarer til varselet s. 19.

²⁶ Norgesgruppens kommentarer til varselet s. 31 flg.

- (108) Det er partene som har bevisbyrden for at det foreligger gevinster som beskrevet i § 10 tredje ledd. Det er etter Konkurransetilsynets vurdering ikke sannsynliggjort at Avtalen fører til gevinster som overstiger de konkurranseskadelige effektene av Avtalen.

2.2.4 Konklusjon

- (109) Konkurransetilsynet har etter dette kommet til at det er rimelig grunn til å anta at § 10 er overtrådt, jf. § 12 fjerde ledd.

2.3 Fare for varig og uopprettelig skade

2.3.1 Rettslig utgangspunkt

- (110) I § 12 fjerde ledd bokstav b) ligger for det første et krav til konkurranseskadens art og alvorlighet, og for det andre at konkurranseskaden må være uopprettelig. Forarbeidene slår fast at det er Konkurransetilsynet som avgjør om det foreligger en sikringsgrunn.²⁷
- (111) Ved vurderingen av skadens art og alvorlighet er hensynet til konkurransen det sentrale, ikke hensynet til enkeltaktører. Det fremgår av juridisk teori at det må kreves en varig negativ innvirkning på konkurransestrukturen på markedet.²⁸
- (112) Når det gjelder vilkåret om at konkurranseskaden må være "uopprettelig", understreket EF-domstolen i *Camera Care*²⁹ behovet for å unngå at det under saksbehandlingen skjer uopprettelige skader. Det må dermed være tale om en type skade som ikke lar seg gjenopprette ved et ordinært vedtak. Dette vil typisk være situasjoner der en konkurrent står i fare for å bli drevet ut fra markedet eller gå konkurs. Juridisk teori legger imidlertid til grunn at dette ikke vil være en nødvendig betingelse og at en varig endring i de konkurransemessige posisjoner må være tilstrekkelig.³⁰
- (113) For at vilkåret i § 12 fjerde ledd bokstav b) skal være oppfylt, må det være "*fare for*" varig og uopprettelig skade. Verken forarbeidene eller juridisk teori gir anvisning på hvilket krav til sannsynlighet som oppstilles for at vilkåret i bokstav b) skal være oppfylt. Ica anfører at det må gjelde et krav om sannsynlighetsovervekt for å kunne fastslå at det vil kunne oppstå varig og uopprettelig skade på konkurransen. Til støtte for dette vises det til Førsteinstansrettens dom i LA Cinq³¹, samt beviskravet etter tvisteloven for midlertidig forføyning, jf. tvisteloven § 34-2(1). Norgesgruppen anfører at kriteriet "fare for" i § 12 fjerde ledd må likestilles med kriteriet i tvisteloven § 33-2 første ledd, og at det forutsetter tilsvarende konkrete og objektive holdepunkter for at konkurransen vil utsettes for varig og uopprettelig skade.
- (114) Konkurransetilsynet har i foreliggende sak ikke funnet det nødvendig å ta endelig stilling til hvilket krav til sannsynlighet som generelt gjelder etter § 12 fjerde ledd bokstav b), da tilsynet er av den oppfatning at et krav om sannsynlighetsovervekt uansett vil være oppfylt i den foreliggende saken.
- (115) Konkurransetilsynet er som det fremgår nedenfor av den oppfatning at Avtalen mellom Norgesgruppen og Ica vil medføre en fare for varig og uopprettelig skade for konkurransen.

2.3.2 Konkurransetilsynets vurdering

2.3.2.1 Grossistsamarbeidet

- (116) I punkt 2.2.3.3 vurderte Konkurransetilsynet hvilken konkurransesituasjon som fremstår som mest sannsynlig uten Avtalen. Konkurransetilsynet kom til at den alternativsituasjonen som skal legges til grunn i den videre analysen er at Ica uten Avtalen vil videreføre sin virksomhet i det norske markedet både på detalj- og grossistleddet.

²⁷ Ot.prp.nr.6 (2003-2004) side 227.

²⁸ Kolstad, Norsk konkurranserett, bind II, side 41.

²⁹ Sak 792/79R.

³⁰ Kolstad, Norsk konkurranserett, bind II, side 40.

³¹ Sak T-44/90.

- (117) Dersom partene implementerer Avtalen, og tilsynet senere finner Avtalen ulovlig, vil alternativsituasjonen kunne bli en annen. I det følgende skal det vurderes hvorvidt en endring av alternativsituasjonen er sannsynlig, og hvorvidt en slik endring vil medføre fare for at konkurransen utsettes for varig og uopprettelig skade.
- (118) Som det fremkommer av punkt 1.3 vil implementeringen av Avtalen medføre at Asko tar over store deler av Icas grossistvirksomhet. Ved Avtalens implementering omfatter dette omtrent [redacted] prosent av Icas volum. Ica vil beholde resten av sin grossistvirksomhet, hovedsakelig lagerfunksjoner på Østlandet. Ifølge partene vil Ica avvikle sin grossistvirksomhet i Narvik, Trondheim, Bergen og Arendal, jf. vedlegg 8 til Avtalen. Prosessen med nedlegging av Icas grossistfunksjon gjennomføres stegvis fra 1. juni 2013, og vil være ferdigstilt 1. oktober 2013, jf. Addendum I punkt 1.
- (119) Dersom Konkurransetilsynet kommer til at Avtalen i sin helhet er ulovlig etter konkurranseloven § 10, vil Ica stå uten fungerende grossistvirksomhet for størstedelen av butikknett. Norgesgruppen vil da ikke være forpliktet til å levere varer til Ica. Jo lenger nedleggingsprosessen har kommet, desto mer krevende og mindre lønnsomt vil det være å bygge opp igjen en grossistvirksomhet.
- (120) Ica har fremlagt konkrete forslag til tiltak som kan redusere virkningene av en avvikling av grossistvirksomheten. De foreslåtte tiltakene omfatter blant annet at Ica beholder lager, terminaler og nøkkelkompetanse. Ica har også lagt frem informasjon om hvordan tredjeparter kan benyttes til deler av grossistfunksjonen.
- (121) Dersom partene implementerer Avtalen, og tilsynet senere finner Avtalen ulovlig, vil etter Konkurransetilsynets vurdering tre alternativer fremstå som aktuelle for Ica. Det første er at Ica viderefører sin virksomhet både på detalj- og grossistleddet. De to andre alternativene er henholdsvis videre drift på detaljleddet kombinert med avtale med en konkurrent om grossistsamarbeid, eller salg av virksomheten. Et salg kan skje til en ny aktør som etablerer seg i det norske dagligvaremarkedet, eller til konkurrent(er). I det følgende vurderes hvordan alternativene påvirkes av nedleggingen av grossistvirksomhet.
- (122) Dersom Ica skal *videreføre virksomheten på både detalj- og grossistleddet*, vil det kreve en gjenoppbygging av grossistvirksomheten.
- (123) En slik gjenoppbygging vil være tidkrevende for Ica. En overgang fra ett grossistsystem til et annet innebærer en større omorganisering av driften. Avtalens oppsigelsestid på [redacted] år kan gi indikasjoner på hvor lang tid dette kan ta. En annen indikasjon er at nedleggingen av Icas grossistvirksomhet er anslått å ta mer enn [redacted]³²
- (124) En gjenoppbygging vil være kostnadskrevende for Ica. Dette vil forsterkes av at det eksisterer usikkerhet knyttet til Icas fremtidige virksomhet i Norge, både hva angår om Ica vil være tilstede i det norske markedet og om Ica vil ha en egen grossistvirksomhet. I en slik situasjon vil gjenoppbyggings- og driftskostnader forventes å være høyere enn i en normal driftssituasjon. Ica må eksempelvis reintegrere nye bestillingssystemer i hele driften, samt ansette og lære opp et betydelig antall lager- og logistikkarbeidere. Videre må det forventes at et betydelig antall nøkkelpersoner midlertidig må flytte for å bistå med opplæring, kvalitetssikring og lignende i gjenoppbyggingsfasen. Det vil også være knyttet usikkerhet til forhandlinger og inngåelse av nye avtaler med tredjeparter, klargjøring av bygg og inventar samt vedlikehold og istandsetting av utstyr og maskinpark.
- (125) Icas økonomiske insentiver til å reetablere virksomheten vil også svekkes etter hvert som en større og større del av denne virksomheten avvikles. Grunnen til dette er at Ica etter hvert som virksomheten avvikles vil få en høyere gevinst ved å inngå en avtale med en konkurrent eller selge detaljvirksomheten sammenlignet med å reetablere grossistvirksomheten eller selge til en aktør uten grossistvirksomhet.

³² Ref. Addendum I til Samarbeidsavtalen av 14. januar 2013.

- (126) Konkurransetilsynet er enig i at de tiltakene Ica har foreslått i noen grad kan redusere tiden det tar å gjenoppbygge grossistvirksomheten, men fastholder at en gjenoppbygging vil være tid- og kostnadskrevende.
- (127) Ved opphør av Avtalen kan en *avtale om grossistsamarbeid* med en av konkurrentene være et annet alternativ, forutsatt at en slik samarbeidsavtale ikke er i strid med konkurranseloven. Dette alternativet innebærer at en nasjonal grossist forsvinner, men at antall aktører på detaljleddet opprettholdes. Det er imidlertid grunn til å anta at det vil ta lang tid å etablere og implementere en slik avtale. Norgesgruppen og Ica planla å bruke ca. et halvt år på implementering av Avtalen. Dette kommer i tillegg til tiden som gikk med til å forhandle frem avtalen. Dette til tross for at Asko har ledig kapasitet etter å ha avsluttet samarbeidet med Bunnpris, at Norgesgruppen er den største grossisten i markedet og at Norgesgruppen har lang og bred erfaring fra tilsvarende samarbeid. En avtale mellom Ica og en av de andre aktørene må antas å være mer utfordrende, og det kan dermed ta lengre tid å få en slik avtale gjennomført og implementert. I den nye situasjonen vil Ica stå uten grossistløsning for størstedelen av butikknettets frem til en ny løsning er på plass. Det vil gjøre også dette alternativet mindre lønnsomt.
- (128) Et tredje alternativ vil være å *selge virksomheten helt eller delvis til en konkurrent eller en ny aktør* som ønsker å etablere seg i det norske dagligvaremarkedet.
- (129) Norske eller utenlandske aktører som ikke allerede er til stede i det norske dagligvaremarkedet vil være avhengige av å bygge opp ny grossistvirksomhet eller basere seg på en avtale med en av de eksisterende aktørene i markedet, dersom Ica har lagt ned sin grossistvirksomhet. Som Konkurransetilsynet har påpekt tidligere er fraværet av selvstendige nasjonale fullsortimentsgrossister en etableringsbarriere i det norske dagligvaremarkedet.³³ Etter Konkurransetilsynets vurdering vil nedlegging av grossistvirksomhet medføre at etablering gjennom oppkjøp av Ica blir mindre attraktivt, færre aktører vil være interessert og betalingsviljen vil bli lavere.
- (130) Det fremstår som mer sannsynlig at Ica vil selge virksomheten i Norge til konkurrenter i det norske dagligvaremarkedet. Dette kan skje ved at Ica legger ned virksomheten og overdrar lokalene til konkurrentene, eller alternativt at Ica selger ut profilkjedene. En forutsetning for dette alternativet er at det velges transaksjoner som ikke er i strid med konkurranseloven. Dette alternativet blir neppe påvirket vesentlig gjennom nedbyggingen, da alle konkurrentene har egen grossistvirksomhet.
- (131) På denne bakgrunn er det Konkurransetilsynets vurdering at en nedlegging av Icas nasjonale grossistvirksomhet vil føre til at et salg til konkurrenter, helt eller delvis, vil være det sannsynlige utfallet uten Avtalen. Konkurransetilsynet er således av den oppfatning at videre implementering av Avtalen med en trinnvis nedbygging av grossistvirksomheten, vil føre til varig og uopprettelig skade i markedet ved at antall aktører i markedet reduseres på både grossist- og detaljleddet, og sannsynligheten for en ny aktør på det norske dagligvaremarkedet svekkes.

2.3.2.2 Informasjonsutveksling

- (132) I varselet uttrykte Konkurransetilsynet bekymring for at implementering av Avtalen ville medføre fare for at partene utveksler konkurransesensitiv informasjon, og at dette kan føre til at konkurransen i markedet blir svekket dersom partene får gjennomføre samarbeidet. Partene er uenig i at Avtalen vil føre til informasjonsutveksling som er konkurranseskadelig, og har i sine kommentarer kommet med utfyllende vurderinger av hvilken informasjon som vil bli tilgjengelig gjennom samarbeidet, jf. punkt 1.3 over.
- (133) I det følgende skal det vurderes hvorvidt den informasjonsutvekslingen som skjer som følge av at Avtalen implementeres medfører fare for at konkurransen utsettes for varig og uopprettelig skade ved Avtalens opphør.

³³ Se Konkurransen i Norge, s. 117.

- (134) Norgesgruppen er en integrert kjede med egen grossistvirksomhet. Som følge av Avtalen vil Norgesgruppens grossistvirksomhet generere informasjon om Ica som bl.a. omfatter planlagte volumer og faktisk omsatte volumer, både for den ordinære salgsvirksomheten og for markedsføringskampanjer. Denne informasjonen vil kunne fremstilles på enkeltbutikknivå, regionnivå, profilkjedenivå etc. Informasjonen vil også omfatte kostnader på varelinjenivå og butikknivå. Kombinert med data om utsalgspriser i butikk som Norgesgruppen får gjennom prisovervåking av konkurrenter, vil Norgesgruppen kunne foreta beregninger av marginer, planlagt omsetning og realisert omsetning på ulike nivåer, som butikk, region og profilkjede. Dette er dels helt ny informasjon, som Norgesgruppen ikke har i dag, dels er det informasjon som er mer detaljert eller på andre måter kompletterer Norgesgruppens kunnskap. Det kan også ha en verdi at Norgesgruppen får bekreftet at usikker kunnskap faktisk er korrekt.
- (135) Informasjonen om Icas virksomhet vil være tilgjengelig for en rekke personer i Norgesgruppen. Personer som får denne informasjonen vil bl.a. være ansatte som håndterer leverandør- og kategoriinformasjon, og ansatte som trenger ulike former for informasjon for å kunne implementere Avtalen. Informasjonen vil finnes elektronisk og inngå i Norgesgruppens samlede informasjon om markedet. Dette er åpenbart strategisk viktig informasjon, og den vil være nyttig for Norgesgruppen i mange sammenhenger – f.eks. ved vurdering av Icas respons på egne strategier, ved utvikling av egne strategier, ved planlegging av egne kampanjer, og til vurdering av konkurransen i ulike segmenter eller ulike lokale eller regionale områder. Det er sannsynlig at enkelte personer som mottar informasjon om Icas virksomhet vil ha, eller kan få, posisjoner som gjør at informasjonen også kan benyttes strategisk.
- (136) Norgesgruppen vil motta informasjon om Ica som kan ha stor strategisk verdi, og denne informasjonen vil være kjent for en rekke medarbeidere i ulike deler av organisasjonen. Det er Konkurransetilsynets vurdering at det over tid vil være svært vanskelig å hindre spredning og anvendelse av informasjonen. De vannette skottene som følger av vedlegg 7.2 til Avtalen kan ha en betydning gjennom å dempe og forsinke informasjonsspredningen. Tilsynet finner imidlertid ikke disse tiltakene tilstrekkelige til å forhindre at mye av informasjonen over tid kan bli tilgjengelig og bli benyttet som grunnlag for Norgesgruppens fremtidige beslutninger. På denne bakgrunn kan ikke tilsynet legge avgjørende vekt på mekanismene for å begrense informasjonsflyten.
- (137) Konkurransetilsynet har vurdert om utveksling av informasjon i en tidsavgrenset periode – fra implementering av Avtalen til Avtalen bringes til opphør – kan ha varige og uopprettelige skadelige virkninger for konkurransen. Tilsynet vil i det følgende peke på to typer anvendelse av informasjonen som kan gi varige og uopprettelige skadelige virkninger.
- (138) Etter Konkurransetilsynets vurdering vil deler av informasjonen som utveksles gi kunnskap om Icas strategier som vil være av varig verdi. Ica har nylig endret sin struktur til tre profilkjeder som har gjennomgått til dels betydelige endringer. Ica har allerede totalrenovert og modernisert Rimi-kjeden, og er i gang med moderniseringsprosesser for Matkroken og Ica Supermarked. Tiltakene er gjennomført for å posisjonere Ica for konkurransen i de kommende årene. Det må forventes at utformingen og styringen av disse profilkjedene, og vesentlige deler av kjedenes strategier, vil ligge fast fremover. Kunnskap om hovedstrategier, herunder grad av frihet til egne tilpasninger på ulike nivåer som butikk, region etc. kan være viktig strategisk informasjon av varig verdi. Kunnskap om hvilken rolle ulike produktgrupper eller enkeltprodukter har i kjedenes strategi kan tilsvarende ha varig verdi. Denne informasjonen kan benyttes i tiden etter Avtalens opphør. Virkningen kan være at Norgesgruppen disiplinere Ica, slik at Ica blir en mindre aggressiv konkurrent, eller eventuelt at Norgesgruppen svekker Icas posisjon i markedet.
- (139) Informasjonen kan også gi Norgesgruppen detaljert kunnskap om de enkelte butikkene til Ica, herunder butikkenes lønnsomhet og hvilke forhold som avgjør butikkens lønnsomhet. Ekspansjon gjennom etablering av nye butikker har stor betydning for konkurransen i dagligvaremarkedet.³⁴ Velegnede lokaler er en knapp ressurs. Norgesgruppen vil opparbeide en informasjonsfordel overfor Rema og Coop dersom Icas butikklokaler blir lagt ut for salg.

³⁴ Jf. blant annet Matkjedeutvalgets rapport (NOU 2011:4), s. 29.

Over tid vil dette være egnet til å styrke Norgesgruppens markedsrett på detaljleddet. Dersom den største aktøren i markedet styrker seg ytterligere vil det kunne føre til en varig og uopprettelig skade på konkurransen i markedet.

2.3.2.3 Leverandørmarkedene

- (140) Konkurransetilsynet pekte i varselet på at Avtalen øker faren for at det i enkelte leverandørmarkeder vil bli økt konsentrasjon og færre aktører.
- (141) Konkurransetilsynet har vurdert nye opplysninger fra partene vedrørende mulighetene for å si opp leverandøravtaler. Tilsynet har videre vurdert opplysninger fra Ica om at ingen leverandører vil bli sagt opp som følge av Avtalen før tidligst med virkning fra 1. januar 2014, og har også vurdert sannsynligheten for virkninger i leverandørmarkedene gjennom endringer i listing og salgsvolumer innenfor gjeldende avtaler. Etter tilsynets vurdering er det ikke tilstrekkelig sannsynlighet for at slike endringer vil føre til at forhold i leverandørmarkeder endrer seg i løpet av perioden frem til 30. september 2013 slik at det oppstår varig og uopprettelig skade i dagligvaremarkedet. Tilsynet finner det således ikke tilstrekkelig sannsynlig at dette kan utgjøre et grunnlag for et midlertidig vedtak om opphør av Avtalen.

2.3.3 Konklusjon

- (142) På bakgrunn av vurderingen ovenfor finner Konkurransetilsynet at implementering av Avtalen medfører fare for varig og uopprettelig skade på konkurransen etter § 12 fjerde ledd.

2.4 Forholdsmessighet

- (143) Konkurransetilsynet kan ikke vedta midlertidig pålegg om opphør etter konkurranseloven § 12 fjerde ledd dersom partene påføres skade eller ulempe som står i "åpenbart misforhold" til de hensyn vedtaket skal ivareta.
- (144) Ica anfører at tilsynets sentrale skadehypoteser er basert på feil faktisk grunnlag og tilbakeviser de mulige skadevirkningene.
- (145) Videre anføres det at skadevirkningene for Ica vil være dramatiske og at dette ikke er vurdert av tilsynet. Skadevirkningene er knyttet til at Ica vil fortsette å tape store summer, at Ica må stanse en nødvendig rasjonaliseringsprosess og at nødvendige kostnadsreducerende tiltak vil bli hindret som følge av et midlertidig vedtak. Videre viser Ica til at mange berørte ansatte allerede har mottatt oppsigelse og at perioden hvor nøkkelpersonell forlater Ica vil forlenges. Ica viser også til at forhandlingene om et nytt Oslo-lager vil bli forsinket og at Ica i tiltagende grad vil tape tillit hos utleiery og leverandører av ulike tjenester.³⁵
- (146) Norgesgruppen anfører også at mulige skadevirkninger for partene ikke har blitt vurdert av tilsynet. Norgesgruppen anfører at konsekvensene for selskapet vil være kostnader knyttet til utsettelse av Avtalen, samt praktiske problemer knyttet til nyansettelser og andre tilpasninger. Det påpekes at konsekvensene vil være mer dramatiske for Ica.³⁶
- (147) Konkurransetilsynet har vurdert hvorvidt et midlertidig pålegg vil være forholdsmessig, ved å foreta en avveining mellom de interesser som søkes beskyttet og de interesser som settes til side.³⁷
- (148) Som redegjort for over, anser Konkurransetilsynet at det finnes flere potensielle skadevirkninger i dagligvaremarkedet og leverandørmarkeder. Som redegjort for i punkt 2.3 over har tilsynet kommet til at det foreligger fare for varig og uopprettelig skade i markedet gjennom at Icas posisjon svekkes og risikoen for at Ica forlater markedet øker. Videre vil det bli utvekslet informasjon som er egnet til å styrke Norgesgruppens posisjon og svekke konkurransen i markedet. Partene har ikke fremlagt dokumentasjon som tilsier at de beskrevne skadevirkningene i markedet i tilstrekkelig grad kan unngås. Konkurransetilsynet viser herunder til vurderingen i punkt 2.3.2 av de foreslåtte tiltak om å holde lager og

³⁵ Icas kommentarer til varselet s. 29.

³⁶ Norgesgruppens kommentarer til varselet s. 40.

³⁷ Kolstad, Norsk konkurranserett, bind II, side 42

grossiststruktur delvis intakt. Etter tilsynets vurdering vil de foreslåtte tiltakene ikke i tilstrekkelig grad reduserer faren for varig og uopprettelig skade.

- (149) Et midlertidig vedtak om opphør vil kunne føre til skade eller ulempe for Ica og Norgesgruppen ved at Norgesgruppen og Ica ikke får bedret sine innkjøpsbetingelser og ikke kan hente ut kostnadssynergier i grossistvirksomheten. Konkurransetilsynet har likevel kommet til at de varige konkurranseskadene som kan oppstå i markedet veier tyngre enn ulempene for partene. Konkurransetilsynet er derfor av den oppfatning at et midlertidig vedtak vil være forholdsmessig. På denne bakgrunn kan Konkurransetilsynet ikke se at Ica og Norgesgruppen påføres skade eller ulempe som står i "åpenbart misforhold" til de hensyn vedtaket skal ivareta.

2.5 Konklusjon

- (150) Konkurransetilsynet har etter dette kommet til at samtlige vilkår for å treffe midlertidig vedtak etter konkurranseloven § 12 fjerde ledd er oppfylt.


3 Vedtak

- (151) På denne bakgrunn og med hjemmel i konkurranseloven § 12 fjerde ledd, jf. første ledd, har Konkurransetilsynet fattet vedtak med følgende slutning:
- (152) **ICA Norge AS og Norgesgruppen ASA pålegges midlertidig å bringe implementeringen av samarbeidsavtalen datert 14. januar 2013 til opphør.**
- (153) **Pålegget gjelder til 30. september 2013.**
- (154) Vedtaket kan påklages innen 3 uker, jf. forvaltningsloven § 29. En eventuell klage stiles til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, men sendes Konkurransetilsynet.

Med hilsen



Christine Meyer
konkurransedirektør



Magnus Gabrielsen
avdelingsdirektør